

Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Eş Zamanlı Sanal Sınıf Ortamlarını Kullanım Niyetleri İle Uzaktan Eğitime İlişkin Tutumlarının İncelenmesi

Recep Çakır^a

Fatma Arslan^b

^a Prof. Dr. Amasya Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-2641-5007

^b ORCID: 0000-0002-3549-7841

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Amasya üniversitesinde öğrenim gören ve uzaktan eğitim kapsamında eğitim alan öğrencilerin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin tutumlarını incelemektir. Bu doğrultuda öğrencilerin kişisel bilgilerini öğrenmek için 8 maddelik "Kişisel Bilgi Formu" ile 21 maddeden oluşan "Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği" ve 24 maddelik "Eş zamanlı Sanal Sınıf Kabul Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmanın katılımcıları Amasya üniversitesinde Uzaktan Eğitim kapsamında eğitim alan öğrenciler oluşturmuştur. 183 kadın ve 103 erkek toplam 286 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılmış ve toplanan veriler SPSS istatistik paket programı ile bağımsız gruplar için t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi yapılarak analiz edilmiştir. Çalışmanın bulgularına göre uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının ortalama düzeyinde yüksek olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte; cinsiyet, yaş, mezun olunan lise türü ile uzaktan eğitimi kabul düzeyleri ile tutum düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır. Ayrıca, öğrencilerin eş zamanlı sanal sınıf kullanım düzeylerine bakıldığında kayıtlı oldukları program sonuçlarına göre sağlık önlisans programı öğrencilerinin kullanım niyetleri düzeylerinin diğerlerine göre anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çevrimiçi dersler sırasında yaşanan sorunların neler olduğu belirlenerek bununla ilgili gerekli tedbirlerin alınması önerilmektedir.

MAKALE BİLGİSİ

Makale Türü

Araştırma

Makale Geçmişi

Gönderim tarihi:

05.05.2020

Kabul tarihi:

22.10.2020

Anahtar Kelimeler

Uzaktan Eğitim, Eş Zamanlı Sanal Sınıf, Kullanım Niyeti, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum

Atf Bilgisi: Çakır R. ve Arslan, F. (2020). Uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8 (15), 114-133.

Sorumlu yazar: Recep Çakır, e-posta: recepçakir@gmail.com

Investigation of Distance Education Students' Intention to Use Synchronous Virtual Classroom Environments and Their Attitudes towards Distance Education

Recep Çakır^a

Fatma Arslan^b

^a Prof.Dr., Amasya University, ORCID: 0000-0002-2641-5007

^b ORCID: 0000-0002-3549-7841

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the intentions to use synchronous virtual classroom environments and attitudes of distance education students who study at Amasya University and receive education within the scope of distance education. Accordingly, the personal information of students, "Personal Information Form" with 8 items and "Attitude Scale for Distance Education" consisting of 21 items and "Intention to Use Synchronous Virtual Classroom Environments with 24 items were used to collect data. The participants of the study were distance education students who were studied within the scope of Distance Education and Research Directorate of Amasya University. A total of 286 students, 183 female and 103 male, participated in this study. Descriptive survey method was used in the study, and the data were analyzed by using t test and ANOVA with a statistical package program. The findings of the study showed that distance education students' intentions to use virtual classroom environments and their attitudes toward distance education were good at average level. Moreover, there were no statistically significant differences between gender, age, type of high school graduation interms of intention to use synchronous virtual classroom environment and attitude levels. In addition, considering intention to use synchronous virtual classroom environment levels of the students, it was concluded that the intention levels of the students of the health vocational school degree program were statistically significantly higher than the others. The problems experienced during online courses should be determined and necessary measures should be taken.

Article Type
Research

Article Background
Received:
05.05.2020
Accepted:
22.10.2020

Key Words
Distance Education,
Synchronous Virtual
Classroom, Intention
to Use, Attitude
towards Distance
Education

To cite this article: Çakır, R. & Arslan, F. (2020). Investigation of distance education students' intention to use synchronous virtual classroom environments and their attitudes towards distance education. *International Journal of Turkish Educational Sciences*, 8 (15), 114-133.

Corresponding Author: Recep Çakır, e-mail: recepçakır@gmail.com

Giriş

Türkiye’de pek çok üniversite ön lisans, lisans ve yüksek lisans programları kapsamında uzaktan eğitim sistemini kullanarak bölümler açmaktadır (Bilgiç, Doğan ve Seferoğlu, 2011). Böylelikle örgün eğitim fırsatı bulamayan, bir işte çalışan ya da özel nedenlerden dolayı eğitimini tamamlayamayan, eğitimde fırsat eşitliği yakalayamayan veya eğitim ihtiyacını geleneksel eğitimle karşılayamayan öğrenciler uzaktan eğitim sistemini tercih etmektedirler. Uzaktan eğitim sistemi, meslek sahibi olsun ya da olmasın kendini geliştirmek isteyenler için de bir fırsat sunmaktadır (Yalın, 2007; Ilgaz, 2014) .

Uzaktan eğitim sistemi sayesinde bir araya gelen öğretmenler ile öğrenciler fiziki ve maddi yetersizlikler gibi nedenleri de bertaraf etmiş olmaktadır (Kirik, 2016). Uzaktan eğitim programında son dönemde özellikle üniversiteler, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelere ayak uydurabilmek için e- öğrenme sistemini kullanmaya başlamıştır (Bilgiç, Doğan ve Seferoğlu, 2011). E-öğrenme ya da çevrimiçi öğrenme; elektronik ortamda uygun olunan zamana göre farklı teknolojileri kullanarak kurumların eğitimlerini sunabilecekleri ve nakledebilecekleri sistem haline gelmiştir (Yamamoto, Demiray ve Kesim, 2010). E-öğrenmenin özelliği, öğrencilerin ve öğretmenlerin farklı fiziksel ortamda bulunmalarınıdır (Akkoyunlu ve Soylu, 2008). E-öğrenme ile öğrenciler zaman ve mekân sınırlaması olmadan eğitim fırsatı yakalayabilmekte ve birbirleri ile iletişim kurabilmektedirler (Bulutlu, 2018). Özellikle Yükseköğretim kurumları eğitim maliyetini düşürmek ve teknolojiye uyum sağlamak amacı ile e-öğrenme sistemini kullanmaya başlamış olup internet alt yapının gelişmesi ile birlikte eş zamanlı e-öğrenme ortamları ortaya çıkmıştır (Bulutlu, 2018). Öğrenciler kendi imkanları ile çevrimiçi derslere eşzamanlı (senkron) veya eş zamansız (asenkron) ulaşabilmektedirler. Eş zamansız öğrenme; bireylerin geleneksel uygulamalarda olduğu gibi aynı zamanda ve yerde olmasalar bile web sayfaları, e-mail, tartışma panoları gibi internet hizmetleri aracılığıyla, iletişim kurdukları uzaktan eğitim yöntemidir. Bu yöntemde öğretmen eğitim materyallerini önceden hazırlamış ve kayıt etmiş olmalıdır. Öğrenci ise eğitim materyallerine ne zaman ve nereden ulaşacağına kendisi karar vermekte ve kendi hızına göre öğrenmektedir (Can, 2008). Eş zamanlı öğrenme ise öğrenci-öğrenci ve öğrenci-öğretmen iletişimlerini internet aracılığıyla aynı anda sağlayabilen bir yöntem olup katılımcılar sesli, görüntülü ve yazılı bir şekilde iletişim kurabilmekte, sanal ortamda ders materyallerini paylaşabilmekte, soru- cevap etkinliklerine katılabilmekte, birbirlerinin yorumlarını görebilmektedir (Wang - Hsu, 2008; Allmendinger, 2010; Ko 2012, Akçay 2014; Çakır, Kara & Kukul, 2019).

Dünyada ve ülkemizde üniversiteler ya da eğitim kuruluşları internet tabanlı uzaktan eğitim sistemi ile bireylere sanal ortamda ders verme, sınav yapma ve değerlendirme olanağı sunmaktadır. Eş zamanlı öğrenme ortamlarında sanal sınıf uygulaması ile ders işlemek çok daha ucuz olduğundan büyük öğrenci gruplarına hitap edilmektedir. Zaman ve yer kısıtlaması bulunmadığı için bireyler farklı yerlerde bulunsalar dahi internete girerek öğretmenler ile iletişime geçmektedir ve böylece istediği zaman eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmektedirler. Çalışan bireyler işlerini aksatmalarına gerek kalmadan eğitimlerine devam etmektedirler. Bedensel engelli bireyler bu sistem sayesinde eğitim fırsatı yakalayabilmektedirler. Eş zamanlı sanal sınıf ortamının olumsuz tarafları da vardır. Ders saati ve tarihinin öğrenciye uymaması, sınav değerlendirmelerinde gözetmenlik sorunu

oluşması internet üzerinden yapılan sınavlarda güvenilirlik ile ilgili sorunların yanı sıra ve etik sorunlarda ortaya çıkmaktadır. Grup çalışmaları için uygun sistem değildir, öğretmen kalabalık derslerde öğrencilerin öğrenmelerini kontrol edemez ve teknolojiden anlayamayan ya da yetersiz olan öğrenciler öğrenmede pasif kalabilirler. Artık günümüzde bilgisayar teknolojileri eskisi gibi olmasa da birçok kişi için hala pahalı sayılmakta olup eş zamanlı sanal ortam için öğrencilerin günümüzde bilgisayar veya mobil teknolojik araçlara sahip olmaları gerekmektedir (İşman, 2011; Demir, 2014).

Teknolojinin gün geçtikçe ilerlemesi ve hayatımızın bir parçası haline gelmesi ile teknolojinin bireyler tarafından algılanması ve kullanılmasını inceleyen birden çok bilişim modeli ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu modellerin temel amacı bu değişim sürecini insanların nasıl algıladığının ve teknolojik ürünleri kabul etme ve kullanmada hangi davranışsal özelliklerden etkilendiğinin ölçülmesi olmuştur. Bu modellerden bir tanesi de Teknoloji Kabul Modelidir.

Davis (1989) tarafından geliştirilen Teknoloji Kabul Modeli bilgi teknolojilerinin şekillenmesinde büyük bir adım olduğu görülmüştür (Pamuk, 2019). Teknoloji Kabul Modeli yalnızca davranışları tahmin etmekle yetinmeyip, kullanıcıların davranışlarını araştırmayı ve onlara yeni davranışlar kazandırmayı amaçlamaktadır (Bayraktar, 2019).

Teknoloji Kabul Modeli, insan davranışını, bir davranışı gerçekleştirme niyetinin davranıştan hemen önce geldiğini belirtir. Bundan dolayı Teknoloji Kabul Modelinde yeni bilgi teknolojisinin benimsenip kullanılmasının belirleyicisi niyettir. Teknoloji Kabul Modeli, iki davranışsal inanış olan, yarar algısı ve kullanım kolaylığı algısının, bireyin teknolojiyi kullanma niyeti üzerinde etkili olduğunu öne sürmektedir. Sırasıyla süreç beklentisi ve sonuç beklentisine karşılık gelen yarar algısı ve kullanım kolaylığı algısı niyetin, teknolojilerin gerçek kullanımına ilişkin yolunu göstermektedir. Bu çalışmada, Teknoloji Kabul Modeli Davis (1989) temel alınarak Kang ve Shin (2015) tarafından Eş Zamanlı Sanal Sınıf Kabul Modeli temel alınmıştır. Öz- yeterlilik bireysel bağlam olarak, ders içeriği sistem bağlamı olarak, öznel norm sosyal bağlam olarak ve sistem erişebilirliği kurumsal bağlam olarak yapılandırılmıştır (Bulutlu, 2018).

Uzaktan eğitim süreçlerinde zaman ve mekan kavramları bakımından eşzamanlı (senkron) ve eşzamansız (asenkron) uygulamalar kullanılmaktadır. Eşzamanlı uygulamalar öğretim elemanları ve öğrencilerin aynı zaman diliminde farklı yerlerde yaptıkları etkinliklerdir. Bu etkinliklerde öğrenciler ve öğretim elemanları aynı anda derse katıldıklarından dolayı eşzamanlı canlı ders uygulamaları olarak da isimlendirilmektedir (Bulutlu, 2018; Martin, 2010). Eşzamanlı uygulamalardaki kullanılan teknolojilere, sesli konferans, sanal sınıf, telekonferans, sohbet ortamı gibi uygulamalar örnek olarak verilebilir. Eşzamanlı uygulamalarda öğretim elemanı öğrenciler ile aynı anda derse katıldığından, sesli ve görüntülü iletişim kurabilirler ve böylelikle dersler daha etkileşimli bir ortamda geçebilir.

Uzaktan eğitim ortamlarına dair üniversite öğrencilerinin tutumlarına (Barış, 2015; Yavuz 2016; Bayram, Peker, Aka ve Vural, 2019; Koustriava ve Papadopoulos, 2014) algılarına (Kıralı ve Alcı, 2016; Ojo, Olakulehin, 2006; Hershkovitz ve Berger, 2019), memnuniyetlerine (Metin, Karaman ve Şaştım, 2017) yönelik ulusal ve uluslararası çalışmaların olduğu görülmektedir. Örneğin Barış (2015), tarafından Namık Kemal Üniversitesi'nde öğrenim gören 282 öğrencinin

katılımı ile gerçekleştirilen araştırmada öğrencilerin uzaktan öğretime yönelik tutumlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi yapılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir düzeyde farklılık görülmemiş, bilgisayarı olanların, sürekli interneti ve cep telefonu bulunan öğrencilerin tutum ortalamalarının, bulunmayanlara göre daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Bir başka çalışmada Yavuz (2016), 1. sınıf öğrencilerin İngilizce dersleri için kullanılan uzaktan eğitime ilişkin tutumlarını araştırmak için yaptığı araştırma da öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının orta seviyenin biraz üzerinde olduğu tespit edilmiş olup öğrencilerin uzaktan eğitimin avantajlarını hakkında görüşleri orta düzeyde bulunurken dezavantajları orta düzeyin biraz üstünde olduğu gözlemlenmiştir.

Kıralı ve Alcı (2016), tarafından İstanbul Aydın Üniversitesi'nde farklı bölümlerde eğitim alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algıları cinsiyet, bilgisayarı bir günde kullanma sıklığı, kişisel bilgisayara ve internet bağlantısına sahip olma değişkenlerine göre incelemek amacı ile toplam 338 öğrenci ile bir araştırma yapılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerinin uzaktan eğitim algıları cinsiyet ve internet bağlantısına sahip olma değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmamış, kişisel bilgisayara sahip olup olmama değişkenine göre ve bir günde bilgisayarı kullanma sıklığına göre anlamlı farklılık görülmüştür.

Metin, Karaman ve Şaştım (2017), 216 öğrenci ile İngilizce dersini alan öğrencilerin bu dersten memnuniyet ve başarı durumlarını belirlemek amacıyla yaptığı araştırma da öğrencilerin uzaktan eğitim derslerini bire bir yapılan eğitim kadar verimli bulmadıklarını, öğrencilerin büyük çoğunluğunun İngilizce dersini uzaktan eğitim şeklinde almak istemediklerini ancak uzaktan eğitim sisteminde dersin düzenli takip edilmesi ile işleniş şeklinin ilgi çekici ve zevkli bulunması ile öğrencilerin başarı durumlarının arttığı belirlenmiştir.

Ülkü (2018), ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla yaptığı araştırma da 355 sınıf ve branş öğretmeni yer almıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum ortalamasına anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda yüksek lisans mezunu öğretmenlerin tutumlarının ön lisans mezunu öğretmenlerin tutumlarına göre görüşlerinin daha olumlu olduğu gözlenirken, uzaktan eğitim hakkında bilgisi olan ile olmayan öğretmenlerin tutumları arasında anlamlı farklılık gözlenmemiştir.

Ojo, Olakulehin (2006), Nijerya Ulusal Açık Üniversitesinde rastgele seçilen 120 öğrenci ile yaptığı araştırmada öğrencilerin uzaktan öğretime yönelik tutum ve algılarını değerlendirmiştir. Çalışmanın sonucunda, öğrencilerin geleneksel eğitime kıyasla genellikle uzaktan eğitim sistemine karşı olumlu bir algı ve tutum sergiledikleri görülmüştür. Bu çalışmadan elde edilen bulgular, Nijerya'daki uzaktan eğitim sistemi ile öğrenim gören bireylerin uzaktan eğitim kurumlarında istekli şekilde eğitim aldıklarını ortaya koymuştur. Bununla birlikte, uzaktan eğitim sisteminden hedeflenen başarıyı elde etmek için, öğretim teknolojisini benimsemek, tasarımda kalite güvencesinin sağlanmasını artırmak, kaliteli ders materyallerinin zamanında geliştirilmesini ve teslim edilmesini sağlamak ve öğrenci destek hizmetlerini geliştirmeye devam etmek için etkili önlemler alınmasını saptamıştır.

Bununla birlikte uzaktan eğitimde eşzamanlı ortamlara yönelik son zamanlarda yapılan çalışmalarda da (Kara, Kukul, & Cakır, 2020; Kırmacı ve Acar, 2018; Weiser, Blau, & Eshet-Alkalai, 2018) etkileşime vurgu yapıldığı görülmektedir. Benzer şekilde, Fritz, Treat, Hueston,

Dodson ve Long (2019), tarafından, birinci sınıf tıp öğrencilerinin klinik öncesi ders içeriğini sunmak için uzaktan eğitim teknolojisini kullanan bölgesel bir tıp okulu kampüsünde ders videosunun (canlı akış ve / veya kaydedilmiş) kullanımı incelenmiştir. Sonuç olarak, ağırlıklı olarak canlı akışı formatı kullanarak dersleri görüntülemeyi tercih eden tıp öğrencileri, ders içeriğini elde etmek için kaydedilen videoyu kullanan akranlarıyla karşılaştırıldığında daha iyi notları aldıkları görülmüştür.

Bununla birlikte Hughes, McLeod, Brown, Maeda ve Choi, (2007), çevrimiçi ve yüz yüze ders alan matematik öğrencilerinin akademik başarılarını ölçmek amacı ile çalışma yürütmüşlerdir. Araştırma üç farklı eyalette üç çevrimiçi ders veren ve üç tanede geleneksel eğitim veren okulda yapılmıştır. Geleneksel eğitim ile ders alan öğrencilerin lise not ortalaması daha düşük olmasına rağmen, daha başarılı olduğu görülmüştür. Bu öğrencilerin işbirlikçi ve katılımcı olarak çalışma durumları yüksek iken; çevrim içi ders alan öğrencilerin ise öğretmen desteğini algılama oranları daha yüksek olduğu görülmüştür. Çalışma, sanal eğitim alan öğrencilerin kaliteli matematik içeriğine erişebildiklerini ve akademik olarak da başarılı olabileceklerini ortaya koymaktadır.

HersHKovitz ve Berger (2019), tarafından yapılan nitel araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitimdeki öğretmen-öğrenci ilişki algıları araştırılmıştır. Uzaktan eğitim ile geleneksel öğretim ve öğrenme ortamları arasındaki öğrenci-öğretmen ilişkisindeki önemli farklılıkların olduğu ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin bu tür uzaktan eğitim ortamlarında öğrenci öğretmeni ilişkisine yönelik bakış açılarını inceleyen çalışmalar da dahil olmak üzere bu bulguları doğrulamak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.

Brinkley ve Etzkorn (2019), öğretmenlerin çevrimiçi öğretime ilişkin inançlarını ve tutumları arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile yapılmıştır. Sonuç olarak eğitimlerden önce ve hemen sonra, öğretmenlerin dersi yeniden tasarlama ve beceri ile bilgi geliştirme konusunda oldukça iyimser olduklarını ortaya koymuştur. Dersi çevrimiçi olarak öğrettikten sonra, katılımcılar, eğitimlerden hemen önce veya sonra olduklarından daha az iyimser ve eğitimlerinden daha az memnun kalmışlardır. Ayrıca birden fazla öğretmen ek veya sürekli eğitim ve desteğe ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir.

Sonuç olarak; son yıllarda üniversitelerde yaygınlaşan uzaktan eğitim programlarına paralel olarak ülkemizde de çevrimiçi öğrenme ortamlarının kullanımı giderek artmaktadır. Çevrimiçi öğrenme ortamlarından biri olan eş zamanlı sanal sınıf ortamlarının eğitim sürecinde pek çok avantajı olmasına rağmen, kullanıcılar istenilen düzeyde yararlanamamaktadırlar. Bu durumda bu sistemin eğitim kurumları tarafından nasıl uygulanacağını gündeme getirmektedir. Çevrimiçi öğrenmenin bir kolu olan eş zamanlı sanal sınıf ortamında yapılan eğitim, öğretim amaçlarına ulaşmak isteyen öğretmenlere fırsat sunmaktadır. Son yıllarda, yüksek öğretim sistemlerinde öğrenmeye yönelik iletişim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla birlikte eşzamanlı ve eşzamansız çevrimiçi öğretim ve öğrenme süreçlerinin yaygın hale geldiği görülmektedir (Weiser, Blau, & Eshet-Alkalai, 2018). Özellikle son zamanlarda karşı karşıya kaldığımız Covid-19 pandemi sürecinde bu ortamların öneminin daha da arttığı görülmektedir. Zira bütün dünya ile birlikte ülkemizde de bütün eğitim seviyelerinde uzaktan eğitime zorunlu olarak geçilmiştir. Dolayısı ile eşzamanlı ve eşzamansız olarak yürütülen ders ortamlarının daha iyi ve daha etkili olabilmesi için yapılan

çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktadan yola çıkarsak öğrencilerin eş zamanlı sanal sınıf sistemlerini kullanması için olumlu tutuma sahip olması ve sistemden dolayı yaşanan sıkıntı ve zorlukların çözüme kavuşması gerekmektedir (Bulutlu, 2018).

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı gelişen teknoloji ile birlikte hayatımıza giren uzaktan eğitim programı ve bu programın bir parçası olan çevrimiçi öğrenme modeli ile eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanan öğrencilerin bu sistemi kullanım niyetlerini ve uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerini tespit etmektir. Ayrıca öğrenci tutumlarının, cinsiyete, kendine ait bilgisayarı olma durumuna, internete sürekli erişim imkânına ve akıllı telefon veya tablete sahip olma, kayıtlı olduğu programa, mezun olduğu lise türüne göre değişkenlik gösterip göstermediğini araştırmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

1. Uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin kabul ortalamaları ne düzeydedir?
2. Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin tutum ortalaması ne düzeydedir?
3. Uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin tutum ve kabul düzeyleri mezun oldukları lise mezuniyet türüne göre farklılaşmakta mıdır?
4. Uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin tutum ve kabul düzeyleri kayıtlı oldukları program türüne göre farklılaşmakta mıdır?
5. Uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin tutum ve kabul düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılık göstermekte midir?
6. Uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin tutum ve kabul düzeyleri yaş gruplarına göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Uzaktan Eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ve uzaktan eğitime ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla araştırma, betimsel tarama modeli kullanılarak tasarlanmış nicel bir araştırmadır. Betimsel tarama modeli, kısa sürede çok sayıda kişinin belli bir konuda görüşlerini almak ya da tutumları belirlemek, mevcut durumu tanımlamak ve araştırmak olup olaylar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak amacı ile yapılır (Karasar, 2017). Nicel araştırmalar, sayısal olarak ölçülebilen verilerin istatistiksel çözümlenmeleri aracılığıyla bağımlı değişkenleri inceleyen araştırmalardır (Karasar, 2017).

Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 Eğitim Öğretim Yılında Amasya Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (UZEM) bünyesinde uzaktan öğrenim gören İlahiyat Lisans Tamamlama programı (İLİTAM), Teknik Bilimler Meslek Yüksek Okulu ve Sabuncuoğlu Şerefeddin Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulunda öğrenim gören 286 öğrenci oluşturmaktadır. Aşağıda demografik bilgilere göre dağılımı Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Betimsel İstatiksel Sonuçları

Kişisel Bilgiler		X	%
Cinsiyet	Kadın	183	64,0
	Erkek	103	36,0
Yaş	19-24 yaş	97	33,9
	25 yaş ve üstü	183	64,0
Program	İLİTAM	127	44,4
	Sağlık önlisans	109	38,1
	Teknik önlisans	39	13,6
Bilgisayar	Var	232	81,1
	Yok	52	18,2
Mezun Olunan Lise	Genel Lise	43	15,0
	TeknikLise	109	38,1
	Fen veÖğretmenLisesi	32	11,2
	İmam HatipLisesi	52	18,2
	Açıköğretim	48	16,8
Kullanılan Cihaz	Akıllı Telefon	82	28,7
	Dizüstübilgisayar	143	50,0
	Masaüstübilgisayar	51	17,8
	Tablet bilgisayar	10	3,5
Derslere Erişim	Laboratuvar	2	0,7
	Ev	272	95,1
	İnternet cafe	5	1,7
	Kütüphane	2	0,7
	Özel yurt	3	1,0
	ÜniversiteYurdu	2	0,7
Akıllı Telefon	Var	4	1,4
	Yok	282	98,6

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırma grubunu toplam 286 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin 183’ü kadın (%64,0) 103’ü erkektir (%36,0’sı). Öğrencilerin yaş durumlarına bakıldığında 19-24 yaş arası 97 kişi (%33,9) 25 yaş ve üstü yaş grubunda ise 183 (%64,0) öğrenci olduğu görülmektedir. Öğrencilerin 25 yaş ve üstü grubunda yoğunlukta olduğu görülmektedir. 127 (%44,4) öğrenci İLİTAM, 109 (%38,1) öğrenci sağlık önlisans, 39 (%13,6) öğrenci ise teknik önlisans programına kayıtlıdır. Öğrencilerin çoğunluğunun (%81,1) kişisel bilgisayarının olduğu sadece 52 (%18,2) öğrencinin kişisel bilgisayarının olmadığı görülmektedir. Mezun olunan lise türüne bakıldığında ise 43(%15,0) öğrenci genel lise, 109 (%38,1) öğrenci teknik lise, 32(%11,2) öğrenci fen ve öğretmen lisesi mezunu, 52 (%18,2) öğrenci İmam Hatip Lisesi ve 48(%16,8) öğrenci ise açık öğretim mezunudur. Öğrencilerin 82’si (%28,7) akıllı telefon ile 143 (%50,0) öğrenci dizüstü bilgisayardan, 51(%17,8) öğrenci masaüstü bilgisayardan, 10 (%3,5) öğrenci tablet bilgisayardan dersleri takip etmektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu e-öğrenme ortamındaki dersleri dizüstü bilgisayardan takip etmektedir. 272 öğrenci (%95,1) evden derslere katılırken, 2 öğrenci (%0,7) laboratuvarından, 5 öğrenci (%1,7) internet kafeden, 2 öğrenci (%0,7) kütüphaneden, 3 öğrenci (%1,0) özel yurttan, 2 öğrenci (0,7) üniversite yurdundan dersleri takip etmektedir. Katılımcıların 282’sinin (%98) akıllı telefonunun olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, kişisel bilgi formu, Eş Zamanlı Sanal Sınıf Kabul Ölçeği ve Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Eş Zamanlı Sanal Sınıf Kullanım Niyeti Ölçeği

Uzaktan eğitim öğrencilerin eş zamanlı sanal sınıf kabul tutumlarını tespit etmek için “Eş Zamanlı Sanal Sınıf Kabul Ölçeği” kullanılmıştır. Kang ve Shin (2015) tarafından İngilizce olarak geliştirilen ölçek Bulutlu (2018) tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır. Ölçek 24 madde ve 7 faktörden oluşmaktadır. Çalışma sonucunda elde edilen verilerden sonra yapılan güvenilirlik analizi sonuçlarına göre Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları şu şekilde bulunmuştur: 1. Öz-yeterlilik faktörü 0.88, 2. Ders içeriği faktörü 0.82, 3. Özne norm faktörü 0.77, 4. Sistem erişilebilirliği faktörü 0.78, 5. Yarar algısı faktörü, 0.85, 6. Kullanım kolaylığı algısı faktörü 0.81 ve 7. Davranışsal niyet faktörü 0.83. Bu değerlerin ölçeği uyarlayan Bulutlu (2018)’nin hesapladığı verilerle örtüşmekte olduğu görülmektedir. 5’li Likert tipi olarak hazırlanan ölçekte tersine madde bulunmazken “Hiç Katılmıyorum”, “Kısmen Katılmıyorum”, “Emin Değilim”, “Kısmen Katılıyorum”, “Tamamen Katılıyorum” seçeneklerinden oluşmaktadır.

Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği

Bu çalışmada kullanılan Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (UEYTÖ) Ağır (2007) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5’li likert tipinde, 14 olumlu ve 7 olumsuz toplam 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte bulunan olumlu maddeler “Kesinlikle Katılıyorum” seçeneğinden “Kesinlikle Katılmıyorum” seçeneğine doğru 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanırken, olumsuz maddelerde bunun tam tersi bir yol izlenerek puanlanmıştır. Ölçekte alınan puanlar yükseldikçe uzaktan eğitime yönelik olumlu bir tutum olduğunu göstermektedir (Ağır, 2007). Ölçek uzaktan eğitimin avantajları ve uzaktan eğitimin sınırlılıkları olarak iki alt faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach’s Alpha güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve 0.86 olarak

bulunmuştur. Bu değer ölçeğin orjinal değerleri (Ağır 2007) ile tutarlık göstermektedir.

Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecini 2018-2019 eğitim öğretim yılında Amasya Üniversitesi uzaktan eğitim ile farklı programlarda eğitim alan öğrenciler oluşturmuştur. Katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek 8 maddelik Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Kişisel Bilgi Formunda cinsiyet, medeni durum, yaş, mezun lise durumu, kayıtlı olduğu program, kişisel bilgisayar, internet bağlantılı akıllı telefonu, e- öğrenme ortamında derslere erişim cihazı, e-öğrenme ortamında derslere en çok erişim yeri maddeleri yer almıştır. İkinci olarak öğrencilerin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ölçmek için “Eş Zamanlı Sanal Sınıf Kabul Ölçeği” ve katılımcıların uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemek amacı ile “Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Katılımda gönüllülük esas alınmıştır. Veriler gerekli izinler alınarak öğrencilerin kampüse final sınavları esnasında geldiklerinde yüzyüze kağıt-kalem kullanılarak toplanmıştır. Veri toplama araçlarının uygulanması sırasında öğrencilerden sözlü olarak gelen sorular yanıtlanarak, araştırmanın amacı ölçme araçlarının dağıtılmasından önce kısaca özetlenerek öğrencilere ön bilgi verilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada sürecinde veri toplama araçları ile toplanan veriler SPSS istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Uzaktan eğitim yönelik tutum ölçeğinde yer alan ters maddeler yeniden kodlanmıştır. Gruplar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını ölçmek için bağımsız örneklem t-testi (independent sample t test) ve tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 2. Katılımcıların Eş Zamanlı Sanal Sınıf Kabul Ölçeği Alt Faktörlerin Ortalaması

	N	\bar{x}	SS
Öz-yeterlilik	246	3,91	0,88
Ders İçeriği	245	3,93	0,97
Öznel Norm	245	4,21	0,84
Sistem Erişebilirliği	242	3,92	0,97
Yarar Algısı	241	4,09	0,94
Kullanım Kolaylığı Algısı	239	3,98	0,91
Davranışsal Niyet	235	3,90	1,01
Kabul Ortalaması Genel	246	4,00	0,78

Tablo 2’de görüldüğü üzere Uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf kabul ölçeği alt faktörleri incelendiğinde ortalamanın yüksek ($\bar{x}=4,00$) olduğu görülmektedir. Ölçekte

verilebilecek en küçük değerin 1, en büyük değerin 5 olduğu düşünüldüğünde öğrencilerin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanma niyetlerinin olumlu olduğunu söyleyebiliriz. Alt boyutlar açısından incelendiğinde, “öznel norm” düzeyinin ($\bar{x}=4,21$) ortalamasının üstünde olduğunu görmekteyiz. En düşük değer ise ($\bar{x}=3,90$) ile “davranışsal niyet” faktörünün olduğu görülmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 3. Katılımcıların Uzaktan Eğitime Karşı Tutum Ölçeği Alt Faktörlerin Ortalaması

	N	\bar{x}	SS
Avantajları	286	3,53	0,62
Sınırlılıkları	286	3,04	0,74
Tutum Ortalama Genel	286	3,37	0,54

Tablo 3’de görüldüğü üzere uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin tutum ölçeğinin alt faktörleri ile birlikte incelendiğinde genel ortalamasının ($\bar{x}=3,37$) orta düzeyde olduğu görülmektedir. Sonuçlara bakıldığında uzaktan eğitimin avantajları faktörünün ($\bar{x}=3,53$) ortalamasının üstünde olduğu, sınırlılık faktörünün ($\bar{x}=3,04$) ile ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Sonuçlara bakıldığında öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının olumlu olduğu görülmektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4. Katılımcıların Mezun Olduğu Lise Türüne Göre Tutum Ve Kabul Düzeyleri

	Mezun Olunan Lise	N	\bar{x}	SS
Tutum	Genel lise	43	3,33	0,48
	Teknik lise	109	3,40	0,58
	Fen ve öğretmen lisesi	32	3,23	0,65
	İmam Hatip Lisesi	52	3,36	0,44
	Açık öğretim	48	3,43	0,50
Kabul	Genel lise	37	3,96	0,93
	Teknik lise	97	4,02	0,79
	Fen ve öğretmen lisesi	26	3,85	0,80
	İmam Hatip Lisesi	44	4,03	0,70
	Açık öğretim	40	4,04	0,70

Tablo 4’de görüldüğü üzere uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin tutumları mezun oldukları lise türüne göre incelendiğinde tutum puanlarının benzer olduğu görülmektedir. Tablo incelendiğinde en yüksek tutum puanlarının açık öğretim mezunlarına ait olduğu ($\bar{x}=3,43$) en düşük tutum puanlarının ise fen ve öğretmen lisesi mezunları ($\bar{x}=3,23$) olduğu gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kabul düzeyleri incelendiğinde ise en yüksek puanın yine Açık öğretim ($\bar{x}=4,04$) mezunlarına ait olduğu en düşük puan ortalamasının fen ve öğretmen lisesi ($\bar{x}= 3,85$) mezunlarının olduğu gözlemlenmiştir. Bu farklılaşmanın anlamlı olup olmadığına ilişkin varyans analizi aşağıda özetlenmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Mezun Olduğu Lise Türüne Göre Tutum Ve Kabul Düzeylerindeki Farklılığa Ait Sonuçlar

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Farkın kaynağı
Tutum						
Guruplar arası	,976	4	,244	0,842	,499	Yok
Gurup içi	80,813	279	,290			
Toplam	81,789	283				
Kabul						
Guruplar arası	,863	4	,216	0,347	,846	Yok
Gurup içi	148,698	239	,622			
Toplam	149,561	243				

Tablo 5’de görüldüğü üzere incelendiğinde öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeyleri ve eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kabul düzeyleri mezun oldukları lise türlerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır (Tutum için: $F(4;283)=,842=p>0,05$; Kabul düzeyi için: $F(4;243)=,347;p>0,05$).

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğrencilerin tutum ve kabul düzeylerinin kayıtlı oldukları program türüne göre farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Kayıtlı Oldukları Program Türüne Göre Tutum Ve Kabul Düzeyleri

	Kayıtlı Olunan Program	N	\bar{x}	SS
Tutum	İLİTAM	127	3,30	0,49
	Sağlık önlisans	109	3,42	0,52
	Teknik önlisans	39	3,47	0,70
Kabul	İLİTAM	107	3,90	0,83
	Sağlık önlisans	92	4,21	0,59
	Teknik önlisans	38	3,89	0,93

Tablo 6’da görüldüğü üzere uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf kabul düzeylerine bakıldığında sağlık önlisans programına kayıtlı öğrencilerin puanlarının ($\bar{x}=4,21$) teknik önlisans ve İLİTAM programına kayıtlı öğrencilerden daha yüksektir. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum puanları incelendiğinde en yüksek puan ortalamasına teknik önlisans ($\bar{x}=3,47$) programına kayıtlı öğrencilere ait olduğu görülmektedir. Bu farklılaşmanın anlamlı olup olmadığına ilişkin varyans analizi sonuçları Tablo7’de özetlenmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Kayıtlı Oldukları Program Türüne Göre Tutum Ve Kabul Düzeylerindeki Farklılığa Ait One-Way ANOVA Sonuçları

Tutum		Kareler	sd	Kareler	F	p	Farkın kaynağı
		Toplamı		Ortalaması			
Tutum	Guruplar arası	1,294	2	0,647	2,218	0,111	Yok
	Gurup içi	79,339	272	0,292			
	Toplam	80,633	274				
Kabul	Guruplar arası	5,400	2	2,700	4,633	0,011	İLİTAM ile Sağlık arasında
	Gurup içi	136,373	234	0,583			
	Toplam	141,773	236				

Tablo 7 incelendiğinde uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları kayıtlı oldukları program türlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir ($F(2;274)=2.22$; $p>0,05$).

Öğrencilerin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kabul düzeyleri incelendiğinde ise program türleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. ($F(2;236)=4.63$; $p<0,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan Tukey post hoc sonuçlarına göre sağlık önlisans programını seçen öğrencilerin kabul düzeylerinin diğerlerine göre anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 8. Katılımcıların Cinsiyete Göre Kabul Ve Tutum Düzeyleri Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	sd	t	p
Tutum	Kadın	183	3,37	0,53	284	0,27	0,540
	Erkek	103	3,35	0,56			
Kabul	Kadın	156	4,04	0,72	244	1,21	0,189
	Erkek	90	3,92	0,87			

Öğrencilerin uzaktan eğitim programına ilişkin tutum düzeyleri incelendiğinde bayan öğrencilerin tutum puanının ($\bar{x}=3,37$) bay öğrencilerinin tutum puanından ($\bar{x}=3,35$) yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan bağımsız örneklem t test (independent sample t test) sonuçlarına göre bay ve bayan öğrencilerin cinsiyete göre tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($t(284)=0,27$; $p>0,05$).

Bununla birlikte, uzaktan eğitim öğrencilerinin cinsiyete göre eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kabul düzeyleri puanları incelendiğinde bayan öğrencilerin ($\bar{x}=4,04$) ortalamalarının bay öğrenci puan ortalamasının ($\bar{x}=3,92$) üstünde olduğu görülmektedir. Bağımsız örneklem t testi sonucuna göre, öğrencilerin eş zamanlı sanal sınıf ortamını kabul düzeyinin cinsiyete göre anlamlı derecede farklılaşmamaktadır ($t(244)=1,21$; $p>0,05$).

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 9. Katılımcıların Yaş Gruplarına Göre Tutum Ve Kabul Düzeyleri Sonuçları

	Yaş	N	\bar{x}	SS	sd	t	p
Tutum	19-24 yaş	97	3,34	0,51	278	-0,412	0,510
	25 yaş ve üzeri	183	3,37	0,55		-0,422	
Kabul	19-24 yaş	84	3,95	0,80	238	-0,575	0,858
	25 yaş ve üzeri	156	4,02	0,78		-0,571	

Tablo 9’da görüldüğü üzere uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin tutum düzey puanları 19-24 yaş aralığında tutum puan ortalamasının ($\bar{x}=3,34$) 25 yaş ve üstü öğrencilerin tutum puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,37$) düşük olduğu görülmektedir. Yapılan bağımsız örneklem t test sonuçlarına göre tutum puanlarının yaş gruplarına göre aralarında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. ($t(278)=-412$; $p>0,05$).

Aynı şekilde öğrencilerin kabul düzey puan ortalamaları incelendiğinde 19-24 yaş aralığında kabul puan ortalamasının ($\bar{x}=3,95$) 25 yaş ve üstü yaş grubu kabul puanı ortalamasından ($\bar{x}=4,02$) düşük olduğu ve yapılan analiz sonucunda cinsiyete göre kabul düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t(238)=-575$ $p>0,05$).

Sonuç ve Tartışma

Yapılan çalışma sonuçlarına göre, çalışmaya katılan öğrencilerin ölçek maddelerine verdikleri cevaplar; eş zamanlı sanal sınıf ortamını faydalı buldukları için önemli olduğu, teknoloji geliştikçe toplumun ihtiyacını karşılayacak biçimde hayata geçirilmesi gerektiği şeklinde ifadeler bulunmaktadır. Öğrenciler eş zamanlı sanal sınıf derslerini önemli bulmalarına rağmen daha fazla ders almak konusunda isteksiz görünmektedirler. Teknik sorunlar nedeni ile öğrenciler eş zamanlı sanal sınıflara ilişkin sorunlar yaşadığı belirtilmiştir. Konu ile ilgili Akçay (2014) tarafından yapılan araştırma da öğrencilerin eş zamanlı sanal sınıf ortamında yapılan dersleri faydalı buldukları, eş zamanlı sanal sınıf ortamında iletişimin çift yönlü olması sebebiyle öğrencilerin derse olan ilgilerinin yüksek olduğu belirtilmiştir.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri kabul alt faktörlerine bakıldığında öznel norm alt faktörünün puan ortalamasının yüksek olduğu görülmektedir. Öznel norm, bireyin bir davranışını kabul etmese bile çevresindeki insanların tutumlarından etkilenerek bir davranışı kabullenmesidir. Bu durumda öznel normun öğrencilerin eş zamanlı sanal sınıf ortamını kabul düzeyinde pozitif etkisi vardır. En düşük puan ortalamasının davranışsal niyet alt faktörüne ait olduğu görülmektedir. Davranışsal niyet, bireyin davranışı gösterme konusunda ne kadar istekli olduğunu, ne kadar çaba gösterdiğinin ölçüsüdür. Buna göre öğrenciler eş zamanlı sanal sınıf ortamını kabul düzeyinde negatif yönde etkisi olduğu görülmektedir. Bununla ilgili, Bayraktar (2019), bilgi uzmanlarının bilgi teknolojisi kullanımının Teknoloji Kabul Modeli ile ilişkisini incelediği araştırmasında “Davranışsal niyetin” oluşumunda öznel norm faktörünün pozitif yönde etkisinin olduğunu ve öznel normun, bireyin bilgi teknolojilerini kullanım niyetini kabul

etmede olumlu faydası olmasının bireyin toplumsal çevreden etkilendiği anlamını taşıdığını ifade etmiştir.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin tutum düzeyleri incelendiğinde öğrenciler, uzaktan eğitim sisteminin yüz yüze eğitim kadar etkili olduğuna fakat bununla birlikte uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar zevkli olmadığına, derslerin kaydedilmesi özelliğinden dolayı istenildiği kadar tekrar etme imkânına sahip olunması ve bilgiye ulaşımında kolaylık sağladığına, sınav dönütlerinin hızlı olması sebebiyle öğrencinin derslere olan isteğini artırdığına, mekân ve zaman kısıtlamasının olmaması sebebiyle eğitimde sürekliliği sağlayacağına dair görüş belirtmişlerdir. Bununla ilgili Kırçali ve Alcı (2016)'nın üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algılarını araştırdığı çalışmada, çevrimiçi öğrenmenin önemli olduğunu derslerin kayıt altına alınması sebebiyle öğrencinin mekân ve zaman sınırlaması olmadan öğrenme de kalıcılığı sağladığı bulgusuna ulaşmıştır.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin tutumları incelendiğinde öğrencilerin uzaktan eğitimi avantaj alt faktörünün puan ortalaması ortalamanın üstünde olduğu, sınırlılık alt faktörünün de puan ortalamasının ortalamasının altında olduğu görülmektedir. Dolayısı ile öğrenciler uzaktan eğitimde eş zamanlı sanal sınıf sistemini avantajlı bulmaktadırlar. Yavuz (2016), uzaktan eğitime yönelik öğrenci tutumlarını araştırdığı araştırmada öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu, avantajlarına ilişkin algılarının orta düzeyde olduğunu, dezavantajlarına ilişkin algılarının ortalamanın biraz üstünde olduğunu yorumlamıştır. Ülkü (2018) öğretmenlerin uzaktan eğitime ilişkin algılarını incelediği araştırmasında öğretmenlerin uzaktan eğitimin avantajları ve sınırlılıklarına ilişkin tutum düzeyleri ortalamanın altında çıkmıştır.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin tutum düzeyleri incelendiğinde kabul ve tutum düzeyleri mezun olunan lise türüne göre farklılaşmadığı, bir başka ifadeyle benzer olduğu görülmektedir. Karacı (2016) "Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Bilgisayar Programlamaya Yönelik Tutumlarının" incelendiği araştırmasında öğrencilerin mezun olunan lise türü ile programlamaya karşı tutumlar arasında anlamlı bir fark bulamamıştır. İnternet tabanlı uzaktan eğitim programlarında öğrenme stratejileri kullanımı adlı çalışmada araştırma sonuçlarına göre öğrenciler mezun olunan ortaöğretim okul türüne göre mesleki ve teknik lise mezunları lehine anlamlı şekilde farklılaşmıştır (Başarıcı 2012). Bununla birlikte, Yavuz (2016) 524 öğrenci ile Eğitim Fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime ve İngilizce dersine ilişkin tutumlarını incelediği çalışmada, öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre tutumlarında farklılık görülmediğini bulmuştur.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının kayıtlı oldukları program türüne göre incelendiğinde tutum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma gözükmemektedir. Fakat uzaktan eğitim öğrencilerin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kabul düzeyleri incelendiğinde ise sağlık önlisans programını seçen öğrencilerin kabul düzeylerinin diğerlerine göre biraz daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bayram, Peker, Aka, Vural (2019)'ın üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim dersine karşı tutumlarının araştırıldığı çalışmada beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin uzaktan eğitim dersinin avantajlarına ilişkin tutumlarının Sağlık Yüksekokulu öğrencilerine göre anlamlı derecede

düşük iken, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ve İslami İlimler Fakültesi öğrencilerinin anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Meslek yüksekokulu öğrencileri ve Eczacılık Fakültesi öğrencilerinin, avantaj ortalamalarının sağlık yüksekokulu öğrencilerinden anlamlı derece düşük iken İslami ilimler fakültesi öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, Ahmet Yesevi Üniversitesi uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği araştırmada öğrencilerin kayıtlı oldukları programa göre topluluk hissi düzeyinin İngiliz Dili Eğitimi programında okuyan öğrencilerin diğer bölümlerde okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Enfiyeci ve Büyükalın, 2019). Uzaktan eğitime yönelik tutumlarda bölümler veya programlar arası farklı sonuçların çıkmasının nedeni uygulanan sistemlerin özelliklerinden kaynaklanıyor olabilir.

Cinsiyet değişkeni açısından öğrencilerin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin tutum düzeyleri arasında anlamlı bir şekilde farklılaşma görülmemiştir. Aynı şekilde alan yazında uzaktan eğitim öğrencilerinin tutumlarının cinsiyete göre farklılaşmadığına dair pek çok araştırma bulunmaktadır. Örneğin, Yıldız (2016)'ın yaptığı pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitim programına tutumları cinsiyete göre manidar bir farklılık görülmemiştir. Arslan ve Korkmaz (2019)'ın İLİTAM öğrencilerinin uzaktan eğitime dönük tutumlarını incelediği çalışmalarında cinsiyet açısından bir farklılık görülmemektedir. Ancak literatürde tersine sonuçların raporlandığı araştırmalara da rastlanabilmektedir. Örneğin Bower ve Kamata, (2000)'nın Florida'da 555 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada çevrimiçi ders almaktan kız öğrencilerinin erkek öğrencilere daha memnun oldukları tespit edilmiştir. Yenilmez, Balbağ ve Turgut (2017)'un öğretmen adaylarının uzaktan eğitim ile tutumlarının bazı değişkenler tarafından incelendiği makalede de öğretmen adaylarının cinsiyet durumuna göre uzaktan eğitime dönük tutumlarının erkek öğretmenlerin tutumlarının kadın öğretmenlerden daha yüksek olduğunu bulmuştur. 2019 yılında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesinin farklı Bölümlerinde Eğitim gören 449 öğrencinin uzaktan eğitim dersine yönelik tutumlarının araştırıldığı çalışmada uzaktan eğitimin avantajları için kadın ve erkekler arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklı olduğu kadın katılımcıların erkeklere oranla uzaktan eğitim dersinin daha fazla avantaja sahip olduğunu düşündükleri görülmektedir. Diğer yandan uzaktan eğitim dersinin sınırlılıkları açısından cinsiyetler arasında anlamlı farklılık görülmediği Bayram, Peker, Aka ve Vural (2019) tarafından yapılan çalışmada da vurgulanmaktadır. Bu sonuçlar uzaktan eğitimde tutum bakımından cinsiyet değişkeninin çok etkili ve önemli olmadığını göstermektedir.

Uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetleri ile uzaktan eğitime ilişkin tutum düzeyleri yaş grupları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Benzer sonuçlara araştırmalarda da rastlanılmaktadır. Arslan, Korkmaz (2019)'ın yaptığı İLİTAM öğrencilerinin uzaktan eğitime dönük tutumlarına yönelik çalışmada yaş grupları açısından bir farklılık görülmemiştir. Bu durumda da uzaktan eğitimin amacına uygun şekilde farklı yaşlardan öğrenenlerin katıldığı programlarda yaş faktörünün çok önemli olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte, alan yazında tersine sonuçlanan araştırmalarda mevcuttur. Örneğin, Çengel (2014) tarafından yapılan araştırmada uzaktan eğitim alan bireylerin yaşı ilerledikçe uzaktan eğitime dönük tutumlarının da düştüğü gözlemlenmiştir. Aynı şekilde Atatürk Üniversitesi Uzaktan Eğitim ve Araştırma Merkezi'nde öğrenim gören 310 öğrenci ile yapılan bir araştırmada yaş açısından uzaktan eğitim

katılımcıların 31-40 yaş grubu arasında bulunan bireylerin sosyal bulunuşluk düzeylerinin 40 yaş üzerindeki bireylerden daha yüksek olduğu görülmektedir (Gündüz, Aydemir, Karaman, 2018).

Araştırmaya ilişkin öneriler şu şekildedir:

- 1- Bu çalışma Amasya Üniversitesi'nde eğitim alan öğrenciler ile sınırlıdır. Sanal sınıf ortamlarını kabul ve uzaktan eğitime ilişkin görüşlerin alındığı geniş kapsamlı benzer araştırmalar yapılabilir.
- 2- Araştırmada uzaktan eğitim öğrencilerin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kabul düzeyleri incelendiğinde ise sağlık ön lisans programını seçen öğrencilerin kabul düzeylerinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durumun nedeni derinlemesine araştırmalar yapılarak saptanabilir.
- 3- Uzaktan eğitime yönelik tutumlarda bölümler veya programlar arası farklılıklara yönelik daha derinlemesine nitel çalışmalarda açıklığa kavuşturulabilir.
- 4- Bu araştırmanın sonucunda elde edilen bilgiler uzaktan eğitim öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamını kabul düzeylerinin olumlu olduğunu çevrimiçi dersleri benimsedikleri söylenebilir. Bununla birlikte, çevrimiçi derslerin daha etkili olabilmesi için yaşanan sorunların neler olduğu belirlenerek bununla ilgili gerekli tedbirler alınabilir.

Kaynakça

- Ağır, F. (2007). *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir
- Akçay, S. (2014). *Eş zamanlı sanal sınıf ortamının grafik tasarım dersinde kullanımına yönelik bir uygulama ve öğrenci algıları (Gazi Üniversitesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Akkoyunlu, B. ve Soylu, Y.M. (2008). A study of student's perceptions in a blended learning environment based on different learning styles. *Educational Technology & Society*, 11(1), 183-193.
- Allmendinger, K. (2010). Social presence in synchronous virtual learning situations: The role of nonverbal signals displayed by avatars. *Educational Psychology Review*, 22(1), 41-56.
- Arslan, F. ve Korkmaz, Ö. (2019). İlahiyat lisans tamamlama uzaktan eğitim öğrencilerinin etkileşim kaygıları ve uzaktan eğitime dönük tutumlar. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 12-25.
- Barış, M.F. (2015). Üniversite öğrencilerinin uzaktan öğretime yönelik tutumlarının incelenmesi: Namık Kemal Üniversitesi örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 5 (2) 36-46.

- Başarıcı, R. (2012). *İnternet tabanlı uzaktan eğitim programlarında öğrenme stratejileri kullanımı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bayraktar, Ş. (2019) *Bilgi uzmanlarının bilgi teknolojisi kullanımının teknoloji kabul modeli ile incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur
- Bayram, M., Peker, A.T., Aka, S.T. ve Vural, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim dersine karşı tutumlarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 330-345.
- Bilgiç, H.G., Doğan, D ve Seferoğlu, S.S. (2011). Türkiye'de yükseköğretimde çevrimiçi öğretimin durumu: İhtiyaçlar, sorunlar ve çözüm önerileri. *Yükseköğretim Dergisi*, 1(2), 80-87.
- Brinkley-Etzkorn K.E. (2019). The effects of training on instructor beliefs about and attitudes toward online teaching. *American Journal of Distance Education*, 34(1), 1-17. DOI: 10.1080/08923647.2020.1692553
- Bower, B. ve Kamata, A.L. (2000). Factors influencing student satisfaction with online courses. *Academic Exchange Quarterly*, 4(3), 52-56.
- Bulutlu, Ö. (2018). *Uzaktan eğitim programlarında üniversite öğrencilerinin eş zamanlı sanal sınıf ortamlarını kullanım niyetlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Can, Ş. (2008). *Fen eğitiminde web tabanlı öğretim*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Manisa
- Çakır R., Kara M. ve Kukul V. (2019). Adaptation of the online self-regulation questionnaire (OSRQ) in three types of interaction into Turkish: A validity and reliability Study. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 9(2), 332-348.
- Çengel, M. (2014). *Uzaktan eğitimde öğrenci başarı ve memnuniyetini etkileyen faktörlerin incelenmesi: Sakarya Üniversitesi örneği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya
- Davis, F.D. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319-339.
- Demir, E. (2014). Uzaktan eğitime genel bir bakış. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39,203-211.
- Enfiyeci, T. ve Büyükalan, F.S. (2019). Uzaktan eğitim yüksek lisans öğrencilerinin topluluk hissini çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Bilim Araştırma Vakfı*, 12(1); 20-32.
- Fritz J.D., Treat R., Hueston W.J., Dodson L ve Long R.M. (2019). Medical student video use and summative exam performance during the first-year pre-clinical course work and implications in distance education. *American Journal of Distance Education*, 4(33),276-288.
- Gündüz A., Aydemir M. ve Karaman S. (2018). Eş-Zamanlı sanal sınıf ortamındaki uzaktan eğitim öğrencilerinin sosyal bulunuşluk düzeylerinin demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(2), 83-95.

- Hershkovitz, A. ve Berger, A. (2019). Teachers' perceptions of teacher-student relationship in distance education. *The European Journal of Open, Distance and E-Learning (EURODL)*, 22
- Hughes, J.E., McLeod, S., Brown, R., Maeda, Y. ve Jiyong, C. (2007). Academic achievement and perceptions of the learning environment in virtual and traditional secondary mathematics classrooms. *The American Journal of Distance Education*, 4(21), 199-214.
- Pamuk, N.S. (2019). *Endüstri 4.0sürecinin teknoloji kabul modeli ve teknolojik yatkınlık endeksi çerçevesinde davranışsal açıdan incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara
- İlgaz, H. (2014). Uzaktan eğitim öğrencilerinin eşzamanlı öğrenme uygulamalarında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 13(26), 187-201.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim (4. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kang, M. ve Shin, W.S. (2015). An empirical in investigation of student acceptance of synchronouse learning in an online university. *Journal of Educational Computing Research*, 52(4), 475-495.
- Kara, M., Kukul, V. ve Cakır, R. (2020). Self-regulation in three types of online interaction: How does it predict online pre-service teachers' perceived learning and satisfaction? *Asia-Pacific Education Researcher*, <https://doi.org/10.1007/s40299-020-00509-x>
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi (32. Basım)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karacı, A. (2016, Haziran). *Uzaktan eğitim öğrencilerinin bilgisayar programlamaya yönelik tutumlarının incelenmesi*. International Congresses on Education (ERPA)'da sunuldu, Sarajevo, Bosnia and Herzegovina.
- Kıralı, F.N. ve Alcı B. (2016). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim algısına ilişkin görüşleri. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 30, 55-83.
- Kırmacı, Ö. ve Acar, S. (2018). Kampüs öğrencilerinin eşzamanlı uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar, eğitimde kuram ve uygulama *Journal of Theory and Practice* 14(3), 276-291.
- Kirik, A. (2016). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 27, 73-94.
- Ko, C.J. (2012). A case study of language learners' social presence in synchronous CMC. *ReCALL*, 24(1), 66-84.
- Koustriva E. ve Papadopoulos K. (2014). Attitudes of individuals with visual impairments towards distance education. *Universal Access in the Information Society*, 13;439-447.
- Martin, F. (2010). Best practices for teaching in a synchronous virtual classroom. International Conference on Technology for Education'da sunuldu, Mumbai, India.
- Metin, A.E., Karaman, A., Şaştım ve Y.A. (2017). Öğrencilerin uzaktan eğitim sistemine bakış açısı ve uzaktan eğitim İngilizce dersinin verimliliğinin değerlendirilmesi: Banaz Meslek Yüksekokulu. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2); 640-652.
- Ojo, O.D. ve Olakulehin, F.K. (2006). Attitudes and perceptions of students to open and distance learning in Nigeria. *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 7, 1. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v7i1.313>

- Özüçelik, E. (2019). *Uzaktan eğitim sistemlerinin kullanımı Uludağ Üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Ülkü, S. (2018). *İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Wang, S.K. ve Hsu, H.Y. (2008). Use of the webinar tool (Elluminate) to support training: The effects of webinar-learning implementation from student- trainers' perspective. *Journal of Interactive Online Learning*, 7(3), 175-194.
- Weiser, O., Blau, I. ve Eshet-Alkalai, Y. (2018). How do medium naturalness, teaching-learning interactions and students' personality traits affect participation in synchronous e-learning? *The Internet and Higher Education*, 37, 40-51.
- Yalın, H. İ. (2007). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. (19.Baskı). Ankara: Nobel Yay.
- Yamamoto, T.G., Demiray, U. ve Kesim, M. (Ed.). (2010). *Türkiye'de e-öğrenme: Gelişmeler ve uygulamalar*. Ankara: Eflatun Yayınevi.
- Yavuz, R. (2016). *Eğitim fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin tutumları ileingilizce dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Yenilmez, K., Balbağ, M.Z. ve Turgut M. (2017). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 91-107.
- Yıldız, S. (2016). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 301-329.